

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE

VERICE TRSTENJAK,

predstavljeni 29. novembra 2007¹

I – Uvod

na eni strani ter organi in javnimi ustanovami na drugi strani uporablja jezik države članice prosilke.

1. Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 8(1) Uredbe Sveta (ES) št. 1348/2000 z dne 29. maja 2000 o vročanju sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah (v nadaljevanju: Uredba št. 1348/2000)² in na posebno vprašanje, ali lahko naslovník zavrne sprejem tujega pisanja za vročitev, če je tožba v tujem civilnem postopku, ki se naj vroči, sicer prevedena v uradni jezik zaprosene države članice, vendar pa priloge k tej tožbi niso prevedene v ta uradni jezik in naslovník trdi, da ne razume jezika države članice prosilke, čeprav je pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti sklenil pogodbo, v kateri je bilo dogovorjeno, da se za popisovanje med pogodbenima strankama

2. Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe Bundesgerichtshof je bil vložen v okviru odškodninske tožbe, ki jo je Industrie- und Handelskammer Berlin (v nadaljevanju: IHK Berlin) vložila zoper arhitekturni biro Nicholas Grimshaw & Partners Ltd, družbo angleškega prava (v nadaljevanju: biro Grimshaw), zaradi napak pri načrtovanju stavbe. IHK Berlin je proti biroju Grimshaw vložil tožbo na podlagi jamčevalnega zahtevka. Med strankama je v vmesnem postopku sporno, ali je bila biroju Grimshaw tožba veljavno vročena. Inženirski biro Weiss und Partner, s sedežem v Aachnu (v nadaljevanju: biro Weiss), je bil obveščen o pravdi.

1 – Jezik izvornika: nemščina.

2 – UL L 160, str. 37.

II – Pravni okvir

3. V uvodnih izjavah 8 in 10 Uredbe št. 1348/2000 je določeno:

„(8) Zaradi zagotovitve učinkovitosti te uredbe se možnost, da se vročitev pisanja zavrne, omeji na izjemne primere.

(10) Zaradi varovanja interesov naslovnika je treba vročitev opraviti v uradnem jeziku ali v enem od uradnih jezikov kraja vročitve ali v drugem jeziku države članice izvora [prosilke], ki ga naslovnik razume.“

4. Člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 določa:

„Zavrnitev sprejema pisanja

1. Organ za sprejem mora poučiti naslovnika, da lahko zavrne sprejem pisanja za vročitev, če ni napisano v enem od naslednjih jezikov:

(a) v uradnem jeziku zaprosene države članice ali, če je v tej državi več uradnih jezikov, v uradnem jeziku ali v enem od uradnih jezikov kraja, kjer je treba opraviti vročitev; ali

(b) v jeziku države članice prosilke, ki ga naslovnik razume.“

III – Dejansko stanje, spor o glavni stvari, vprašanja za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

5. IHK Berlin toži biro Grimshaw, ki ima sedež v Londonu in je družba angleškega prava, za odškodnino na podlagi pogodbe o delu arhitekta z dne 16. februarja 1994 zaradi napak pri načrtovanju. Biro Grimshaw naj bi se v zadevni pogodbi zavezal, da bo opravil storitve načrtovanja za gradbeni projekt v Berlinu. V točki 3.2.6 pogodbe o delu arhitekta je dogovorjeno:

„Storitve se opravijo v nemškem jeziku. Dopisi med [IHK Berlin] in [birojem Grim-

shaw] ter organi in javnimi ustanovami morajo biti v nemškem jeziku.“

odpravljanje očitanih napak. Vendar po podatkih Bundesgerichtshof biro Grimshaw ni bil seznanjen z vsemi prilogami pred vložitvijo tožbe, zlasti s pisanji glede ugotovitev napak in njihove odprave ter povezanih stroškov. Vsebina prilog, na katere se IHK Berlin sklicuje, je deloma podana v tožbi.

V točki 10.2 te pogodbe je dogovorjeno:

„V primeru spora je pristojno sodišče v Berlinu“.

V točki 10.4 te pogodbe je dogovorjeno:

7. Tožba z dne 29. maja 2002, s katero je IHK Berlin od biroja Grimshaw zahteval odškodnino na podlagi pogodbe o delu arhitekta, je bila biroju Grimshaw v nemškem jeziku vročena že 20. decembra 2002. Potem ko je biro Grimshaw zavrnil sprejem tožbe najprej zato, ker ni bila prevedena v angleščino, so mu bile 23. maja 2003 v Londonu vročene tožba, prevedena v angleščino, in neprevedene priloge v nemškem jeziku.

„Za to pogodbo se uporablja nemško pravo“.

6. IHK Berlin je za namen vročitve biroju Grimshaw pri nemških sodiščih vložil prepise tožbe in vseh prilog, na katere se je skliceval v tej vlogi. Ti zajemajo pogodbo o delu arhitekta, ki sta jo sklenili stranki, naknadne dogovore k tej pogodbi ter njihov osnutek, izvleček iz seznama storitev in več dopisov, med drugim tudi dopise biroja Grimshaw, ki se nanašajo na dopisovanje s firmami, ki so bile pooblaščenice za ugotavljanje in

8. V vlogi z dne 13. junija 2003 je biro Grimshaw grajal nepravilno vročitev, ker priloge niso bile prevedene v angleški jezik, in iz tega razloga s sklicevanjem na člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 zavrnil sprejem tožbe, katere vročitev po njegovem mnenju ni veljavna. Med drugim je biro Grimshaw ugovarjal tudi zastaranj in o sporu obvestil biro Weiss, ki se je kot intervenient udeležil postopka pred nemškimi sodišči.

9. Iz predložitvenega sklepa je mogoče razbrati, da je Landgericht Berlin z vmesno sodbo ugotovilo, da je bila tožba 23. maja 2003 pravilno vročena. Kammergericht Berlin je s sodbo zavrnilo pritožbo biroja Grimshaw. Zoper to sodbo Kammergericht je intervenient – biro Weiss – vložil revizijo pri predložitvenem sodišču, to je Bundesgerichtshof.

skoraj sočasno z vložitvijo tožbe ali ker bi bila tožena stranka že pred vložitvijo tožbe seznanjena z vsemi dokumenti. Predložitveno sodišče opozarja na to, da biro Grimshaw v tej zadevi ni poznal vseh pisanj, predvsem ne pisanj o ugotovitvi in odpravi napak ter s tem povezanih stroškov. Takih pisanj ne bi bilo mogoče obravnavati, kot da niso pomembna, saj bi bila od njihove presoje lahko odvisna odločitev o vložitvi odgovora na tožbo.

10. Bundesgerichtshof navaja, da v skladu z nemškim zakonom o pravnem postopku tožba, ki se sklicuje na dodane priloge, skupaj z njimi sestavlja celoto in da mora tožena stranka prejeti vse informacije, ki jih navaja tožeča stranka in bi jih tožena stranka lahko potrebovala za svojo obrambo. Zato ni dopustno, da bi se veljavnost vročitve tožbe presojala ločeno od vročitve prilog zaradi tega, ker so bistvene informacije domnevno razvidne že iz tožbe in naj bi bila pravica biti slišan ohranjena, tako da bi se lahko tožena stranka med postopkom zadostno branila.

11. Izjema od tega načela bi bila dopustna, kadar potreba po informacijah tožene stranke ne bi bila bistveno prizadeta, na primer ker bi bila priloga, ki ni bila priložena tožbi, poslana

12. Bundesgerichtshof tudi razlaga, da nobeden od organov, pooblaščenih za zastopanje biroja Grimshaw, ne razume nemško, in meni, da bi bilo mogoče Uredbo št. 1348/2000 razlagati tako, da sprejema ni mogoče zavrniti z obrazložitvijo, da priloge niso bile prevedene. Člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 namreč ne vsebuje določbe glede zavrnitve sprejema prilog. Poleg tega naj bi bili v skladu s standardnim obrazcem za zaposila za vročitev v državah članicah Evropske unije, predvidenim v členu 4(3), prvi stavek, Uredbe št. 1348/2000, podatki o vrsti pisanja in o uporabljenem jeziku nujni samo glede vročenih pisanj (točki 6.1 in 6.3 standardnega obrazca), vendar ne glede prilog, za katere se zahteva le to, da se navede

njihovo število (točka 6.4 standardnega obrazca). Po mnenju Bundesgerichtshof pa je bistveno, ali zadevno pisanje pomeni pisanje za vročitev v smislu Uredbe št. 1348/2000; oblika standardnega obrazca ne more vplivati na to vprašanje.

v jeziku, ki je bil med strankama veljavno dogovorjen v okviru pogodbe. Bundesgerichtshof opozarja na primer šibkejše, po možnosti zaščite potrebne stranke, kot so potrošniki pri mednarodnih pogodbah, ki so pogodbeno soglašali, da dopisovanje poteka v jeziku gospodarstvenika. Biro Grimshaw pa je sklenil pogodbo v tej zadevi pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti. Razvidna naj ne bi bila nobena posebna potreba po varstvu tega biroja in po tem, da se mu prizna pravica do zavrnitve sprejema.

13. Bundesgerichtshof meni, da če ne bi bilo mogoče zavrnuti sprejema samo z obrazložitvijo, da priloge niso bile prevedene, pogodba, v kateri sta se tožeča in tožena stranka dogovorili, da bo dopisovanje potekalo v nemškem jeziku, ne zadošča, da tožena stranka ne bi imela pravice do zavrnitve sprejema v skladu s členom 8(1)(b) Uredbe št. 1348/2000. Ta klavzula naj ne bi pomenila, da tožena stranka razume jezik v smislu Uredbe št. 1348/2000.

15. Ker je Bundesgerichtshof dvomilo o razlagi Uredbe št. 1348/2000, je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

14. Bundesgerichtshof se končno sprašuje – če pogodbene klavzule ni mogoče razumeti kot domneve o razumevanju jezika – ali se sprejem tožbe lahko zavrne vedno, kadar priloge niso bile prevedene, ali pa obstajajo izjeme, na primer če se toženi stranki že predloži prevod prilog ali če je priloga dobesedno povzeta v tožbi in je ta prevedena. Za to bi šlo lahko tudi takrat, kadar bi bila pisanja, poslana kot priloge, sestavljena

1. Ali je treba člen 8(1) Uredbe [...] št. 1348/2000 [...] razlagati tako, da naslovnikova pravica zavrnuti sprejem v skladu s členom 8(1) Uredbe [št. 1348/2000] ne obstaja, če zgolj priloge pisanja za vročitev niso napisane v jeziku zaprosene države članice ali v jeziku države članice prosilke, ki ga naslovník razume?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen: 16. Postopka so se udeležili biro Grimshaw, biro Weiss, IHK Berlin, francoska, italijanska, slovaška in češka vlada ter Komisija.

Ali je treba člen 8(1)(b) Uredbe [št. 1348/2000] razlagati tako, da naslovnik „razume“ jezik države članice prošilke v smislu te uredbe že zato, ker se je pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti v pogodbi s tožečo stranko dogovoril, da bo dopisovanje potekalo v jeziku države članice prošilke?

17. Biro Weiss, biro Grimshaw, francoska vlada in Komisija so na obravnavi 24. oktobra 2007 podali ustne navedbe in odgovorili na vprašanja Sodišča.

3. Če je odgovor na drugo vprašanje nikalen:

IV – Trditve strank

Ali je treba člen 8(1) Uredbe [št. 1348/2000] razlagati tako, da naslovnik nikakor ne sme s sklicevanjem na člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 zavrniti sprejema takih prilog k pisanju, ki niso napisane v jeziku zaprosene države članice ali jeziku države članice prošilke, ki ga naslovnik razume, takrat, kadar pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti sklene pogodbo in se v njej dogovori, da bo dopisovanje potekalo v jeziku države članice prošilke, ter se posredovane priloge nanašajo na to dopisovanje in so napisane v dogovorjenem jeziku?

A – Prvo vprašanje za predhodno odločanje

18. *Biro Weiss* meni, da je treba člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 razlagati tako, da naslovnikova pravica do zavrnitve sprejema v skladu s členom 8(1) te uredbe obstaja tudi takrat, kadar priloge k pisanju za vročitev niso napisane v jeziku zaprosene države

članice ali v jeziku države članice prosilke, ki ga naslovnik razume.

odločitev glede ugovorov, ampak tudi glede načina izvajanja teh ugovorov. Obramba in ugovori izhajajo morda šele iz prilog in ne odražajo nujno stališč, ki jih je navedla tožeča stranka. Biro Grimshaw meni, da je s tem, da niso bile prevedene vse priloge k tožbi, kršeno načelo enakega obravnavanja, saj naj bi bile v nacionalnem nemškem postopku vse priloge na voljo v nemščini.

19. *Biro Grimshaw* izhaja iz tega, da naslovnikova pravica do zavrnitve sprejema obstaja, kadar samo priloge k pisanju za vročitev niso napisane v jeziku zaprosene države članice ali v jeziku države članice prosilke, ki ga naslovnik razume. Že v skladu s členom 8 Uredbe št. 1348/2000 pisanja niso samo tožbe, ki jih vložijo odvetniki, ampak vsi dopisi in dokazila, ki se posredujejo zaradi vročitve. Smisel in namen členov 5(1) in 8(1) Uredbe št. 1348/2000 odločilno govorita v prid temu, da morajo biti „pisanja“ tudi priloge k tožbi. Biro Grimshaw se sklicuje tudi na poslovnika Sodišča (člen 29(3)) in Sodišča prve stopnje (člen 35(3)), iz katerih izhaja, da se tožba in priloge obravnavajo kot celota. Oboje mora biti napisano v istem jeziku, namreč po potrebi v jeziku, ki ga tožena stranka razume. Tako merilo, da bi nujnost prevoda temeljila na tem, kaj naj bi bilo potrebno za obrambo tožene stranke, naj ne bi v zadostni meri nudilo pravne varnosti. Nasprotno, prevesti bi bilo treba vse priloge, saj bi njihovo poznavanje omogočilo ne samo

20. *IHK Berlin* opozarja na to, da je biro Grimshaw s tožbo prejel tudi zadevne priloge. *IHK Berlin* navaja, da se naslovnikova pravica do zavrnitve sprejema v skladu s členom 8(1) Uredbe št. 1348/2000 nanaša glede na besedilo in sistematiko zgolj na pisne vloge stranke. Priloge naj ne bi bila pisanja v tem smislu. Nasprotno, priloge so drugi dokumenti, ki jih je treba posredovati. Za uresničitev namena, da se toženo stranko obvesti o predmetu in temelju tožbe, ni treba prevesti obsežnih prilog, v katerih bi bila morda pomembna le ena sama klavzula. Dokaz zatrjevanih dejstev se izvede med postopkom in bi bilo zato v tej fazi kadar koli mogoče prevesti določene dokumente, ki pri

vložitvi tožbe niso bili prevedeni. Naložiti tožeči stranki, naj prevede vse priloge, bi se lahko izkazalo za drago in bi bilo v nasprotju z ciljem pospešitve, določenim v Uredbi.

ali države članice prosilke, ki ga naslovnik razume. Naslovníku vročitve je torej treba priznati pravico, da zavrne pisanje, tudi če zahteva po prevodu, predvidena v členu 8(1) Uredbe št. 1348/2000, ne bi bila izpolnjena samo glede ene priloge ali nekaj priloge.

21. *Francoska vlada* poudarja, da je prevod vseh posredovanih dokumentov v jezik, ki ga naslovnik razume, nujna predpostavka za varstvo njegovih interesov in zagotovitev pravic obrambe. Meni tudi to, da za vse dokumente, na katere se nanaša vročitev, veljajo enaka pravila pošiljanja in predvsem enake obveznosti prevajanja, ne glede na to, ali gre pri tem za sama pisanja za vročitev ali za priloge k njim. Priloge so namreč sestavni del pisanja. Sicer pa člen 8(2) Uredbe št. 1348/2000 predvideva, da organ za sprejem dokumente, za katere se zahteva prevod, pošlje nazaj organu za pošiljanje, če naslovnik zavrne sprejem dokumenta za vročitev. Tako iz besedila tega člena izhaja, da se lahko zahteva prevod vseh poslanih dokumentov, ne samo pisanj za vročitev.

22. *Italijanska vlada* na podlagi napotila na uporabo samostalnika v množini „pisanja“ meni, da je treba člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 razlagati tako, da lahko naslovnik zavrne sprejem pisanja za vročitev, kadar so pripadajoče priloge napisane v drugem jeziku, kot je uradni jezik zaprosene države članice

23. *Slovaška vlada* glede na pravilo, vsebovano v Uredbi št. 1348/2000, v svojih stališčih najprej ugotavlja, da se zaradi enotne razlage in uporabe Uredbe pod pojmom „pisanje za vročitev“ ne sme razumeti samo glavnega pisanja, ampak tudi priloge, ki so bile naslovníku vročene skupaj s tem pisanjem. Da bi se lahko naslovnik temeljito seznanil s pisanjem, ki mu je bilo vročeno v tej zadevi, in bi s tem učinkovito uveljavljal svoje pravice pred sodiščem države članice prosilke, bi moral natančno poznati vsebino celotnega pisanja za vročitev. Slovaška vlada zato meni, da je treba člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 razlagati tako, da ima naslovnik pravico, da zavrne sprejem pisanja za vročitev v skladu s členom 8(1) tudi takrat, kadar samo priloge k pisanju za vročitev niso napisane v jeziku zaprosene države članice ali v jeziku države članice prosilke, ki ga naslovnik razume.

24. *Češka vlada* meni, da je treba priloge k tožbi skupaj s tožbo obravnavati kot celoto in da je treba zanje uporabiti enaka jezikovna pravila. V prid temu razumevanju govori predvsem to, da pomen prilog k tožbi za toženo stranko in za sodišče v okviru postopka upravičuje razlago pravice do pravilno izvedenega postopka tako, da vsebuje informiranje tožene stranke o vsebini prilog. Priloge bi morale biti prevedene, tudi če tožeča stranka bistvene dele teh prilog citira ali sicer navaja v vloženi tožbi. Doseči bi bilo treba uravnotežen položaj strank, ki v pravnem sporu pomeni enakost orožij. Če tožeča stranka k tožbi priloži prilogo, je iz tega mogoče sklepati, da ji je njena vsebina znana in mora biti to omogočeno tudi toženi stranki. Navedba pomembnih delov v tožbi sami ne spremeni ničesar glede te pravice tožene stranke. Člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 je treba razlagati tako, da ima naslovník pravico, da zavrne sprejem pisanja, tudi če so le priloge k pisanju napisane v drugem jeziku, kot je uradni jezik ali jezik, ki ga naslovník razume.

25. *Komisija* najprej opozarja, da je namen prilog k tožbi praviloma ta, da vsebujejo dodatne informacije k tožbi oziroma dokazujejo pravilnost navedb v tožbi. Zato so

priloge načelno sestavni del tožbe. Poleg tega je v členu 8(1) Uredbe št. 1348/2000 uporabljen generičen pojem v zvezi s pisanjem za vročitev, kar kaže na široko razumevanje tega pojma; ta lahko zajema tako tožbo kot tudi njene priloge. Standardni obrazec v prilogi k Uredbi št. 1348/2000 ne odgovori na vprašanje, kaj je pisanje za vročitev.

26. Uvodna izjava 10 Uredbe št. 1348/2000 vsebuje utemeljitev za jezikovno ureditev v členu 8(1) te uredbe. Nujnost prevoda prilog je treba presojati glede na vpliv na interese naslovníka tožbe. Tako ni nujno, da se priloge prevede, če je njihova vsebina navedena v sami tožbi. Nasprotno pa naj bi bilo razumevanje jezika prilog pomembno za varstvo interesov naslovníka, kadar tožba napotuje na priloge, ne da bi navedla njihovo vsebino. Če priloge vsebujejo v tem smislu nujne navedbe, ki v tožbi niso navedene, lahko tožena stranka zavrne njihov sprejem, če niso prevedene.

B – *Drugo vprašanje za predhodno odločanje*

27. *Biro Weiss* opozarja na to, da z Uredbo št. 1348/2000 ni združljivo, da bi bila pravica do zavrnitve sprejema odvisna od tega, ali je naslovnik z nasprotno stranko v postopku sklenil pogodbo, v kateri se je dogovoril, da bo dopisovanje potekalo v jeziku države članice prosilke. Tako dogovor ne kaže na to, da naslovnik vročitve dejansko razume jezik države članice prosilke. Lahko bi pri dopisovanju uporabil tudi storitve agencije za prevajanje. Dogovora o pogodbenem jeziku ni mogoče enačiti s pristankom na vodenje spora v ustreznem jeziku sodišča. Vodenje sodnega postopka – že zaradi posebnega pravnega strokovnega jezika – navadno jasno postavlja višje zahteve glede razumevanja tujega jezika naslovnika kot pa urejanje pogodbenega razmerja na njegovem strokovnem področju.

28. *Biro Grimshaw* meni, da člena 8(1) Uredbe št. 1348/2000 ni mogoče razlagati tako, da naslovnik „razume“ jezik države članice prosilke že zato, ker se je pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti v pogodbi s tožečo stranko dogovoril, da bo dopisovanje potekalo v jeziku države članice prosilke. Dejstvo, da se je naslovnik pisanja pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti v pogodbi s tožečo stranko dogovoril, da bo dopisovanje potekalo v jeziku države članice prosilke,

naj bi bil zgolj indic za znanje jezikov. Če bi bila vročitev tožbe opravljena na podlagi indicev, bi bila kršena pravica biti slišan. To, da se je naslovnik v pogodbi dogovoril, da bo dopisovanje potekalo v jeziku države članice prosilke, še ne pomeni, da ta jezik tudi dejansko razume. Dogmatično tudi ni mogoče utemeljiti, zakaj bi pogodbeni dogovor med zasebnimi subjekti, ki naj bi po volji strank veljal samo za redno izpolnjevanje pogodbe med obema zasebnima subjektoma, omejil javnopravno pravico biti slišan, ki jo ima naslovnik v razmerju do sodišč, ki izvajajo državno oblast.

29. *IHK Berlin* meni, da ima dogovor strank, da za pravno razmerje, ki je postalo sporno, uporabijo določen jezik, prednost pred členom 8(1)(b) Uredbe št. 1348/2000. Tak dogovor utemeljuje dejansko domnevo, da naslovnik razume pisanje, če se to nanaša na konkretno pravno razmerje in je napisano v dogovorjenem jeziku. Če stranki določita, kateri jezik je odločilen za njuno pravno razmerje, je to namenjeno nemotenemu izpolnjevanju pogodbe in je pomembno tudi takrat, kadar v primeru nesoglasij pride do tožbe. S takim določilom se stranki vzajemno

odpovesta temu, da bi se pri prejemu pisanja, ki je napisano v pogodbenem jeziku, sklicevali na člen 8(1)(b) Uredbe št. 1348/2000.

30. *Francoska vlada* najprej meni, da morajo nacionalna sodišča glede na dejansko stanje posameznega primera presoditi, ali bi bilo mogoče jezik države članice prosilke obravnavati tako, da naslovnik razume v smislu člena 8(1)(b) Uredbe št. 1348/2000. Pri tem se lahko upošteva okoliščina, da sta pogodbeni stranki za dopisovanje izbrali jezik države članice prosilke.

31. Ta okoliščina pa sama ne zadošča, da bi se štelo, da naslovnik razume jezik države članice prosilke v smislu člena 8(1)(b) Uredbe št. 1348/2000 in da s tem sodišču ne bi bilo treba preučevati posameznega primera. Če bi se namreč štelo, da naslovnik razume jezik države članice prosilke samo zato, ker pogodbeni klavzula predvideva, da dopisovanje poteka v tem jeziku, bi bila s tem uvedena zakonska domneva, ki bi močno presejala tisto, kar predvideva Uredba.

32. *Italijanska vlada* meni, da je treba člen 8(1)(b) Uredbe 1348/2000 razlagati tako, da ima naslovnik pravico zavrniti pisanje za

vročitev oziroma priloge k temu pisanju, ki niso sestavljeni v uradnem jeziku zaprosene države članice, ki ga naslovnik razume; pri tem izbrani pogodbeni jezik strank v okviru njunega dopisovanja ni pomemben, in sicer niti takrat, kadar so bile priloge k pisanju vročene naslovníku v tem pogodbeno dogovorjenem jeziku. Pravica zavrniti pisanje, ki je napisano v drugem jeziku, kot tistem, ki ga naslovnik vročitve razume, ne more prenehati samo na podlagi dejstva, da sta se stranki dogovorili, da bosta pri dopisovanju uporabljali ta jezik. Mogoče je dvomiti, da bi lahko dogovori o pogodbeni izbiri jezika zavezovali pogodbenega partnerja k uporabi tega dogovora tudi na stopnji, na kateri bi nastale težave v pogodbenem razmerju, predvsem takrat, ko bi bil spor med strankama predložen sodišču.

33. Po mnenju *slovaške vlade* člena 8(1)(b) Uredbe št. 1348/2000 ni mogoče razlagati tako, da naslovnik „razume“ jezik države članice prosilke samo zato, ker med njim in tožečo stranko obstaja dogovor, da bo v okviru opravljanja njune poslovne dejavnosti dopisovanje potekalo v jeziku države članice prosilke. Slovaška republika meni, da zasebni dogovor med naslovníkom in tožečo stranko o uporabi jezika države članice prosilke pri dopisovanju v okviru opravljanja njune

poslovne dejavnosti, ni upošteven zato, da bi bila zagotovljena pravilna vročitev v smislu Uredbe.

34. *Češka vlada* meni, da dogovor o uporabi določenega jezika v okviru poslovne dejavnosti ne implicira nujno znanja jezika za namene člena 8(1) Uredbe št. 1348/2000. Sodišče lahko dogovor strank o uporabi določenega jezika upošteva pri presoji, ali gre pri zavrnitvi sprejema pisanja za zlorabo pravice, vendar pa tak dogovor sam ne da jasnega odgovora. Privolitev dveh podjetnikov v uporabo določenega jezika pri dopisovanju sama po sebi še ne pomeni, da bi obe strani ta jezik tako dobro razumeli, da bi lahko učinkovito branili svoje pravice v postopku, v katerem je tožba skupaj s prilogami napisana v nekem določenem jeziku. *Češka vlada* zato predlaga, naj se na drugo vprašanje odgovori nikalno.

35. *Komisija* opozarja, da nič v Uredbi št. 1348/2000 na splošno niti posebej v členu 8(1) ne kaže na to, da bi se morale vprašanje, ali naslovnik „razume“ jezik države članice prosilke, presojati na podlagi domneve, in ne na podlagi dejanskega razumevanja. Beseda „razumeti“ kaže na dejansko, opredmeteno stanje, in ne na

samo domnevo, tudi če se ta lahko opre na nekatere indicie – kot na primer pogodbeni dogovor v zvezi z jezikom, uporabljenim pri dopisovanju. Tako se lahko okoliščina, da se je v tej zadevi naslovnik pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti s tožečo stranko dogovoril, da se bo za dopisovanje uporabljal jezik države članice prosilke, uporablja le kot oporna točka za razumevanje tega jezika; ta dogovor pa sam ni zadosten dokaz za to, da naslovnik tudi dejansko razume jezik države članice prosilke.

C – Tretje vprašanje za predhodno odločanje

36. *Biro Weiss* poudarja, da če bi bila pravica do zavrnitve sprejema v zvezi z neprevedenimi prilogami odvisna od tega, ali so te napisane v jeziku, dogovorjenem v pogodbi, in ali se nanašajo na predmet pogodbe, bi se morala tožena stranka v kratkem roku odločiti o svoji pravici do zavrnitve sprejema, ne da bi lahko na podlagi prevoda presojala, ali so te predpostavke podane, zlasti ali obstaja povezava s pogodbenim razmerjem. Toženi stranki ni mogoče samo zaradi tega, ker se je zavezala k izpolnjevanju pogodbe v določenem jeziku, pripisati voljo, da omeji svojo pravico biti slišan, tako da se odpove seznanitvi s predmetom spora v (običajno) njej razumljivem jeziku.

37. *Biro Grimshaw* navaja, da bi bila v uporabo člena 8(1) Uredbe št. 1348/2000 uvedena vrednostna presoja, ali na strani tožene stranke obstaja slaboverno in nepošteno ravnanje, če bi se člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 razlagal tako, da naslovnik nikakor ne sme s sklicevanjem na člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 zavrniti sprejema, če pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti sklene pogodbo in se v njej dogovori, da bo dopisovanje potekalo v jeziku države članice prosilke, ter se poslane priloge nanašajo na to dopisovanje in so napisane v dogovorjenem jeziku. Člena 8(1) Uredbe št. 1348/2000 se ne sme razlagati v tem smislu, da naslovnik sprejema takih prilog k tožbi, ki niso napisane v jeziku zaprosene države članice ali jeziku države članice prosilke, ki ga naslovnik razume, ne sme zavrniti s sklicevanjem na člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000, kadar pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti sklene pogodbo in se v njej dogovori, da bo dopisovanje potekalo v jeziku države članice prosilke, in se poslane priloge nanašajo na to dopisovanje ter so napisane v dogovorjenem jeziku.

38. *IHK Berlin* meni, da naslovnik sprejema prilog k tožbi ne sme zavrniti s sklicevanjem na člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000, če se je pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti z odpošiljateljem pogodbeno dogovoril, da bo

dopisovanje potekalo v jeziku države članice prosilke, in se poslane priloge nanašajo na to dopisovanje ter so napisane v dogovorjenem jeziku. V tem primeru bi izvajanje pravice do zavrnitve sprejema pomenilo zlorabo pravice.

39. *Francoška vlada* se sklicuje na člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 in meni, da ima naslovnik pravico zavrniti sprejem pisanja in njegovih prilog, če so ti napisani v jeziku, ki je bil med strankama dogovorjen za dopisovanje, in ta jezik ni jezik zaprosene države članice ali jezik države članice prosilke, ki ga naslovnik razume. Zato ni mogoče niti neposredno niti posredno narediti izjeme od pravice do zavrnitve sprejema pisanja, ki je napisano v drugem jeziku kot v jezikih, predvidenih v členu 8 Uredbe št. 1348/2000. Drugačna razlaga bi prizadela polno učinkovitost Uredbe.

40. *Italijanska vlada* navaja, da se lahko zavrnitev sprejema obravnava kot zloraba samo takrat, kadar so priloge v celoti navedene v sodnem pisanju, ki je prevedeno v jezik naslovnika, ali če so te priloge naslovniku že znane v celoti, neodvisno od vročitve, ker je njihova celotna vsebina zajeta v dopisovanju, ki je med strankama po njuni volji potekalo v jeziku države članice prosilke. Oba ta pogoja pa naj v tej zadevi ne bi bila preizkušena. Naslovnikovo zavrnitev sprejema

pisanja je treba obravnavati kot zakonito. V skladu s tem stališčem je treba drugi del tretjega vprašanja za predhodno odločanje, ki predpostavlja dejanske okoliščine, ki jih je predložitveno sodišče izključilo, obravnavati kot nedopusten, ker ni pomemben za odločanje.

zadosti varovani, če pozna ali bi lahko poznal vsebino neprevedenih prilog. V postopku v glavni stvari se pogodbeni klavzula o uporabi jezika ne nanaša le na dopisovanje med strankama, ampak tudi na dopisovanje z organi in javnimi ustanovami. To zajema dopisovanje v primeru različnih mnenj o pogodbenih obveznostih in dopisovanje v zvezi s sodnim postopkom. Komisija pa pojasnjuje, da bi bilo primerno, da se klavzulo v pogodbi med šibkejšo in močnejšo stranko, kot na primer v potrošniški pogodbi, razlaga drugače.

41. *Slovaška vlada* meni, da je treba člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 razlagati tako, da ima naslovnik pravico zavrniti sprejem pisanja za vročitev, ki ni napisano v uradnem jeziku zaprosene države članice ali v jeziku države članice prosilke, ki ga naslovnik razume; pri tem izbrani pogodbeni jezik v okviru njunega dopisovanja ni pomemben, in sicer niti takrat, če so bile priloge k tožbi naslovníku vročene v tem pogodbeno dogovorjenem jeziku.

V – Presoja generalne pravobranilke

42. *Češka vlada* v zvezi s tretjim vprašanjem za predhodno odločanje opozarja na navedbe k drugemu vprašanju in uveljavlja, da je odgovor na tretje vprašanje vsebovan že v odgovoru na drugo vprašanje.

A – Uvodne ugotovitve

43. *Komisija* se opira na uvodno izjavo 10 Uredbe št. 1348/2000 in prav tako zastopa stališče, da so interesi naslovníka pisanja

44. Namen Uredbe št. 1348/2000 je predvsem izboljšanje in pospešitev pošiljanja sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih in gospodarskih zadevah med državami članicami, ki naj bi bila vročena v drugi državi članici. To izboljšano in hitrejšo pošiljanje pisanj naj bi bilo posredno namenjeno

„pravilnemu delovanju notranjega trga“.³ Ta ugotovitev velja za vse spore v civilnih in gospodarskih zadevah, na primer spore iz pogodb med gospodarstveniki, iz potrošniških pogodb in tudi v odškodninskih sporih. Poudariti je treba, da pojem civilnih in gospodarskih zadev v smislu Uredbe št. 1348/2000 ne ustreza pojmu nacionalnega prava.⁴

45. V tej zadevi so bila postavljena tri vprašanja za predhodno odločanje. Prvo vprašanje ima splošni pomen za vročitve v vseh civilnih in gospodarskih zadevah. Drugo in tretje vprašanje pa je treba, nasprotno, omejiti na posebno področje vročitev, ki se nanašajo na pogodbe, ki so sklenjene med gospodarstveniki.

3 – Sklepni predlogi generalne pravobranilke Stix-Hackl, predstavljeni 28. junija 2005 v zadevi Leffler (C-443/03, ZOdl., str. I-9611, točka 19).

4 – Primerjaj Rijavec, „Pomen sodb Sodišča ES za opredelitev pojma civilne ali gospodarske zadeve z mednarodnim elementom“, *Podjetje in Delo – PiD* 32 (2007), str. 1147 (1151 in naslednje); Mayr/Czernich, *Europäisches Zivilprozessrecht, eine Einführung*, 2006, str. 55 in naslednje. Sodišče določa, kaj je treba razumeti pod pojmom civilna in gospodarska zadeva, avtonomno glede na to uredbo. Pojem civilne in gospodarske zadeve je treba zato obravnavati kot avtonomen pojem, pri katerega razlagi je treba upoštevati cilj in sistematiko sporazuma o sodni pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb ter splošna pravna načela, ki izhajajo iz skupna nacionalnih pravnih redov (sodba z dne 14. novembra 2002 v zadevi Gemeente Steenberg, C-271/00, Recueil, str. I-1489, točka 28), kar pomeni, da za njegovo razlago ni merodajno pravo ene od držav članic. Sodna praksa Sodišča glede sporazuma o sodni pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb in glede Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL L 12, str. 1) se lahko uporabi za vprašanje, ali gre za civilno ali gospodarsko zadevo v smislu Uredbe št. 1348/2000 (Jastrow, „Europäische Zustellungsverordnung“, v: Gebauer/Wiedmann *Zivilrecht unter europäischem Einfluss*, 2005, str. 1284, in Heiderhoff, „Verordnung (EG) Nr. 1348/2000 des Rates vom 29. Mai 2000 über die Zustellung gerichtlicher und außergerichtlicher Schriftstücke in Zivil- oder Handelssachen in den Mitgliedstaaten“, v: Rauscher (ur.): *Europäisches Zivilprozessrecht, Kommentar*, zvezek 2, 2. izdaja, 2006, str. 1185).

46. V prizadevanju, da bi se našel kompromis med interesi tožeče stranke glede hitrejši in cenejše vročitve ter interesi tožene stranke, da se lahko seznanijo z vsebino tožbe, ki je bila vložena zoper njo, se Uredba št. 1348/2000 glede na pravno teorijo odpoveduje zamudnim in dragim prevodom, če naslovnik razume jezik države članice prosilke.⁵

47. Opozoriti je treba, da je pošiljanje in vročitev pisanj v navzkrižju interesov zagotavljanja sodnega varstva, varstva tožene stranke in procesne ekonomije. Doseganje zgoraj navedenih ciljev se zdi tako problematično zato, ker je lahko pospešitev pošiljanja pisanj povezana s posegi v varstvo tožene stranke, kadar toženi stranki ni več zagotovljeno, da učinkovito pripravi svojo obrambo, pa naj bo to iz jezikovnih, časovnih ali drugih razlogov. Varstvo tožene stranke pa hkrati ne sme privedi do tega, da se tožeči stranki odvzame pravica do naravnega in zakonitega sodnika, ker bi tožena stranka morda prepre-

5 – Stadler, „Neues europäisches Zustellungsrecht“, *IPRax*, 21 (2001), str. 514 (517). V tem predpisu se vidi bistven dodatni razvoj evropske zakonodaje o vročitvi. Zahtevo po prevodu tujih pisanj v uradni jezik zaprosene države članice je mogoče v klasičnem mednarodnem pravu pojasniti s suverenostjo države, v kateri je treba opraviti vročitev (Bajons, „Internationale Zustellung und Recht auf Verteidigung“, v: *Wege zur Globalisierung des Rechts: Festschrift für Rolf A. Schütze zum 65. Geburtstag*, 1999, str. 49 (71)).

čila vročitve.⁶ Izrecno je treba poudariti, da ima varstvo tožene stranke oziroma njena pravica biti slišan prednost pred procesno ekonomijo. Izbira lažjega načina mednarodne vročitve v Uredbi št. 1348/2000 ne sme spremeniti ničesar v zvezi s pravnimi jamstvi, podeljenimi toženi stranki, ki je v tej zadevi naslovnik.⁷

kajoči prevod se lahko popravi.¹⁰ Sodišče je odločilo, da je treba člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 razlagati tako, „da kadar je naslovnik pisanja to zavrnil zato, ker to pisanje ni sestavljeno v uradnem jeziku zaprosene države članice ali v jeziku izvorne države članice [prosilke], ki ga ta naslovnik razume, ima pošiljatelj možnost, da zagotovi nadomestno rešitev tako, da pošlje zahtevani prevod“¹¹.

48. V tej zadevi gre tudi za težavo, ali naslovnik v zaproseni državi članici zna jezik države članice prosilke. Komisija je v neki študiji že opozorila na težavo ugotavljanja znanja jezikov in je ugotovila, da je sklicevanje na manjkajoče znanje jezika države članice prosilke temeljna težava pri zavrnitvi vročitve.⁸

49. V skladu z Uredbo št. 1348/2000 vročitve neprevedenih pisanj ni neveljavna.⁹ Manj-

50. Člen 8 Uredbe št. 1348/2000 je po mnenju Sodišča treba razlagati tako, „da kadar je naslovnik pisanja to zavrnil, ker to pisanje ni sestavljeno v uradnem jeziku zaprosene države članice ali v jeziku države članice prosilke, ki ga ta naslovnik razume, se lahko zagotovi nadomestna rešitev za to situacijo tako, da se pošlje prevod pisanja na načine, ki jih predvideva Uredba, in v najkrajšem možnem roku; za rešitev težav, povezanih z načinom, na katerega je treba zagotoviti nadomestno rešitev, kadar ni zagotovljen prevod, in ki niso predvidene

6 – Sklepni predlogi generalne pravobranilke Stix-Hackl, predstavljeni 28. junija 2005 v zadevi Leffler (C-443/03, ZOdl., str. I-9611, točka 20).

7 – Glej Bajons, n.n.m. (opomba 5), str. 49 (67). Avtorica poudarja, da načelo pravice obeh strank biti slišan zajema na strani tožene stranke tudi možnost, da se seznanijo z vsebino njej poslanih pisanj. To pa predpostavlja vsaj, da lahko sploh prepozna, za katero vrsto pisanja pri tem gre.

8 – Komisija, *Study on the application of Council Regulation 1348/2000 on the service of judicial and extra judicial documents in civil or commercial matters*, 2000, str. 41 in naslednje.

9 – Tako Sujecki, „Das Übersetzungserfordernis und dessen Heilung nach der Europäischen Zustellungsverordnung: Entscheidung des Europäischen Gerichtshofes vom 8. November 2005“, *ZEuP*, 15 (2007), str. 353 (359) z napolnilom na sklepne predloge generalne pravobranilke Stix-Hackl, predstavljeni 28. junija 2005 v zadevi Leffler (C-443/03, ZOdl., str. I-9611, točka 36). Podobno tudi Rösler, Siepmann, „Zum Sprachenproblem im Europäischen Zustellungsrecht“, *NJW*, 2006, str. 475 (476) in De Leval/Lebois, „Signifier en Europe sur la base du Règlement 1348/2000; bilan après un an et démi d'application“ v: *Imperat lex: liber amicorum Pierre Marchal*, 2003, str. 261 (274).

10 – Tako v sodbi z dne 8. novembra 2005 v zadevi Leffler (C-443/03, ZOdl., str. I-9611, točke 38, 39 in 53). Glej v zvezi z vročitvijo v skladu s Konvencijo z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah tudi Gaudemet-Tallon, *Compétence et exécution des jugements en Europe: règlement no. 44/2001: Conventions de Bruxelles et de Lugano*, 3. izdaja, 2003, str. 338.

11 – Sodba Leffler (navedena zgoraj v opombi 10, točka 53). Ta zadeva je ena izmed redkih, ki obravnava člen 8 Uredbe št. 1348/2000. V teoriji je bilo pravilno ugotovljeno, da iz izvajanja pravice do zavrnitve sprejema ne sledi neveljavnost izvršene vročitve (Rösler, Siepmann, n.n.m. (opomba 9), str. 475 (476)).

z Uredbo, kot jo razlaga Sodišče, je nacionalni sodnik tisti, ki uporabi svoje nacionalno procesno pravo ob skrbi, da se zagotovi polni učinek navedene uredbe, ob spoštovanju njenega namena.“¹²

51. Bundesgerichtshof pojasnjuje, da v skladu z nemškim pravom sama tožba in priloge, na katere se tožba sklicuje in so k tej tožbi priložene, sestavljajo celoto, tako da so tudi priloge del tožbe.¹³ Tožena stranka mora za varstvo svoje pravice biti slišan z vročitvijo tožbe dobiti tiste informacije, ki jih potrebuje za svojo odločitev, če in kako se bo branila zoper tožbo.¹⁴

B – Prvo vprašanje za predhodno odločanje

52. Predložitveno sodišče želi s prvim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali se pravica do zavrnitve sprejema v skladu s členom 8(1)

Uredbe št. 1348/2000, ki obstaja glede „pisanja“, nanaša zgolj na tožbo ali se razširja tudi na njene priloge.

53. Prvo vprašanje je formulirano splošno in zadeva vse spore v civilnih in gospodarskih zadevah. Kot je ugotovljeno zgoraj v točki 44, pojem civilnih in gospodarskih zadev v smislu Uredbe št. 1348/2000 ne ustreza temu pojmu v nacionalnem pravu.¹⁵

54. Vse stranke razen IHK Berlin menijo, da bi bilo treba člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 razlagati tako, da pojem „pisanje“ v primeru vročitve tožbe v civilnem postopku zajema tudi priloge.

55. Generični pojem (*genus*) „pisanje“ v tej uredbi ni opredeljen. Glede na predložitveni sklep, komentarje v teoriji¹⁶ ter trditve Komisije in slovaške vlade, iz katerih je mogoče

12 – Sodba Leffler (navedena zgoraj v opombi 10, točka 71). Glej tudi komentar v zvezi z neveljavnostjo vročitve in odpravo pomanjkljivosti vročitve v Eckelmans, „Signification et notification“, *Revue de droit commercial belge* – RDC 2006, str. 362 (367).

13 – Glej tudi Sujecki, „Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht“, *EuZW*, 18 (2007), str. 363 (364).

14 – Predložitveni sklep Bundesgerichtshof, Opr. št. VII ZR 164/05, točka 13 in naslednje, dostopen na spletni strani www.bundesgerichtshof.de. V tem sklepu se sklicuje na paragrafa 131 in 253 ZPO.

15 – Glej Rijavec, n.n.m. (opomba 4), str. 1151 in naslednje; Mayr/Czernich, n.n.m. (opomba 4), str. 55 in naslednje; Jastrow, n.n.m. (opomba 4), str. 1284, in Heiderhoff, n.n.m. (opomba 4), str. 1185.

16 – Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, str. 364, in Lebois, „L'amorce d'un droit procédural européen: les règlements 1348/2000 et 1206/2001 en matière de signification, notification et de preuves face au procès social“; v: de Leval, Hubin, *Espace judiciaire et social européen: actes du colloque des 5 et 6 novembre 2001*, str. 327 (339 in naslednje). V zadnji razpravi je bilo opozorjeno na to, da že v nacionalnem civilnem procesnem pravu nekaterih držav članic (Španija, Velika Britanija, Belgija, Nizozemska) obstajajo razlike v civilnem postopku pred rednimi in delovnimi sodišči glede na vsebino in obseg vlog in prilog, s katerimi se začne postopek.

razbrati, da procesno pravo v državah članicah ni enotno, je treba pojem „pisanje“ v smislu Uredbe št. 1348/2000 opredeliti enotno in avtonomno na ravni evropskega prava. Evropski pravni red se pri opredeljevanju pojmov primarnega in sekundarnega prava ne opira na enega ali več nacionalnih pravnih redov, razen če je to izrecno predvideno v zadevnem predpisu.¹⁷ Člen 8 Uredbe št. 1348/2000 pa ne vsebuje nobenega napoltila na nacionalno procesno pravo držav članic. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča je treba pojme nekega predpisa prava Skupnosti, ki za razlago njegovega namena in obsega ne napotuje izrecno na pravo držav članic, praviloma v celotni Skupnosti avtonomno in enotno razlagati ob upoštevanju normativnega konteksta predpisa in cilja, ki se ga zasleduje z zadevno ureditvijo.¹⁸

56. Argumenti, ki se opirajo na besedilo in sistematiko, govorijo v prid široki razlagi spornega pojma „pisanja“ v nacionalnem civilnem postopku in v prid temu, da pravica naslovnika do zavrnitve sprejema v skladu

s členom 8(1) Uredbe št. 1348/2000 obstaja tudi takrat, kadar samo priloge pisanja za vročitev niso napisane v jeziku zaprosene države članice ali v jeziku države članice prosilke, ki ga naslovník razume.

57. Že zato, ker se generični pojem „pisanje“ v Uredbi navadno uporablja na splošno in brez kakršnega koli napoltila na omejitve, bi se moral ta pojem – in na tej točki se strinjam s pojasnili biroja Weiss, biroja Grimshaw, češke, francoske, italijanske in slovaške vlade – v civilnem postopku razlaga široko, kar vsaj načelno govori v prid pojmovanju, da naj bi vse priloge k tožbi v civilnem postopku, ne pa samo pisne vloge spadale na področje uporabe Uredbe.¹⁹ Sicer pa pojem „vloga“ v tej uredbi ni obravnavan.

17 – Glej sodbi z dne 14. januarja 1982 v zadevi Corman (64/81, Recueil, str. 13, točka 8) in z dne 2. aprila 1998 v zadevi EMU Tabac (C-296/95, Recueil, str. 1-1605, točka 30). Pojmov prava Skupnosti se ne sme opredeliti z napoltilvijo na pravne predpise držav članic (sodba z dne 23. marca 1982 v zadevi Levin, 53/81, Recueil, str. 1035, točka 10 in naslednje, Schütz/Bruha/König, *Casebook Europarecht*, 2004, str. 451 in naslednja).

18 – Glej moje sklepne predloge, predstavljene 3. maja 2007 v zadevi Zefeser (C-62/06, ZOdl., še nerešena zadeva pred Sodiščem, točka 32).

19 – Glej tudi sklepne predloge generalnega pravobranilca Tizzana, predstavljene 20. septembra 2001 v zadevi Leitner (C-168/00, Recueil, str. I-2631, točka 29), ki je enako zaključil pri razlagi člena 5(2) Direktive Sveta 90/314/EGS z dne 13. junija 1990 o paketnem potovanju, organiziranih počitnicah in izletih. V tej zadevi je bilo treba razložití pojem škode. Generalni pravobranilec je v točki 29 sklepnih predlogov ugotovil: „Že okoliščina, da se generični pojem ‚škoda‘ običajno v Direktivi uporablja na splošno in s tem brez kakršnega koli napoltila na omejitve, bi morala priversti do tega – in v tej točki se strinjam s pojasnili Komisije in belgijske vlade –, da se ta pojem razlaga široko, kar zato vsaj načelno govori v prid pojmovanja, da naj bi na področje uporabe Direktive spadale vse vrste škode, ki so v vzročni zvezi z neizpolnitvijo ali delno izpolnitvijo pogodbe.“

58. Smisel vročitve v civilnem postopku je zagotoviti, da je naslovnik vročitve seznanjen z vsebino nekega pisanja v interesu zagotavljanja pravice biti slišan. Za to se predpostavlja, da mora biti pisanje tako, da ga naslovnik lahko razume.²⁰ Ker pa kljub prevladujočemu položaju angleškega jezika v mednarodnem gospodarskem in pravnem prometu ne obstaja nobena moderna *lingua franca*, mora biti pri formalni vročitvi tožbe skupaj s prilogami dodan prevod, s katerim je naslovniku zagotovljeno nujno poznavanje vsebine pisanja za vročitev.²¹ V tem smislu so priloge k tožbi pritiklina te tožbe in sledijo splošnemu pravnemu načelu *accessio cedit principali*.²²

59. Temu ne zmore nasprotovati niti napotilo na standardni obrazec v prilogi k Uredbi št. 1348/2000. Tudi standardni obrazec v Prilogi k Uredbi št. 1348/2000 pod točko 6 „Pisanje za vročitev“ napoti v točki 6.4 na „Število prilog“. Kot je Komisija pravilno pripomnila, se to lahko uporabi kot indic

za široko razumevanje pojma „pisanje“, ker so priloge tukaj pojmovane v ozki povezavi s praktičnim obravnavanjem pisanja za vročitev. Biro Weiss pravilno opozarja, da se v praksi priloge v celoti ne ponovijo v tožbi v civilnem postopku, ampak se njihovo bistveno vsebino samo skicira ter sklicuje nanjo. Zato načelo biti slišan zahteva tudi prevod prilog, saj sicer celotno navajanje strank v civilnem postopku ne bi bilo razumljivo.

60. Sodišče prve stopnje je že zavzelo stališče, da je treba v postopku z direktno tožbo „priloge k vlogam druge stranke, vključno intervenienta, načelno prevesti v jezik postopka. Te določbe so namenjene predvsem varstvu pravnega položaja stranke, ki želi izpodbijati zakonitost upravnega ukrepa, ki so ga sprejela sodišča Skupnosti, ne glede na to, kateri jezik je pri tem uporabil zadevni organ, predvsem v predhodnem postopku.“²³

61. S prevodom pisanj, ki so v civilnem postopku tožba skupaj s prilogami, je zago-

20 – Heß, „Neue Formen der Rechtshilfe in Zivilsachen im europäischen Justizraum“, v: *Recht der Wirtschaft und der Arbeit in Europa: Gedächtnisschrift für Wolfgang Blomeyer*, 2004, str. 617 (629), govori celo o obveznem prevodu pisanj in informacij, ki ga spremljajo, v jezik kraja vročitve.

21 – Glej Schütze, „Übersetzungen im europäischen und internationalen Zivilprozessrecht – Probleme der Zustellung“, *RIW*, 2006, str. 352 (355).

22 – V določenih pravnih redih se uporablja načelo *accessorium sequitur principale* namesto načela *accessio cedit principali*. Obe načeli pomenita, da stranska stvar nujno deli usodo glavne stvari (Benke/Meissel, *Juristenlatein*, 2. izdaja, 2002, Dunaj, str. 4).

23 – Sklep Sodišča prve stopnje z dne 26. junija 1996 v zadevi BP Chemicals proti Komisiji (T-11/95, Recueil, str. II-601, točka 9). Sodišče je zavrnilo zahtevo dveh italijanskih intervenientk za neprevod prilog k njuni intervencijski vlogi v jezik postopka, tj. angleščino.

tovljeno varstvo tožene stranke. Priloge pa so lahko zelo dolge in ne bi bilo primerno zahtevati prevoda zelo obsežnih prilog k tožbi. V členu 29(3), tretji pododstavek, Poslovnika Sodišča je za primer, če so bile tožbi priložene obsežne listine, predvideno: „Kadar so priložene listine obsežne, se lahko predloži prevod izvlečkov besedila. Vendar Sodišče lahko po uradni dolžnosti ali na predlog stranke vedno zahteva popolnejši prevod oziroma prevod celotnega besedila.“

skupnih mejah.²⁴ Zdi se mi, da taka rešitev zaradi pravice tožene stranke biti slišan in na splošno zaradi varstva tožene stranke pri vročitvi v civilnih in gospodarskih zadevah ne bi mogla biti primerna. Lahko si je predstavljati vsakdanji primer potrošnika, ki sklene potrošniško pogodbo v drugi evropski državi z določbo o sodni pristojnosti, ki ne pomeni prepovedane pogodbene klavzule,²⁵ in s katero mu je bil vsiljen jezik gospodarstvenika. Ni mogoče pričakovati, da povprečni potrošnik obvlada jezik tuje države članice.

62. Tako rešitev bi bilo mogoče zastopati tudi pri mednarodni vročitvi v civilnih in gospodarskih zadevah. Pri obsežnih prilogah, ki niso napisane v jeziku zaprosene države članice ali jeziku države članice prosilke, ki ga naslovnik razume, bi se lahko prevod omejil na izvlečke, na katere se tožba sklicuje. Podobne rešitve so vsebovane v členu 52(2) Konvencije o izvajanju schengenskega sporazuma z dne 14. junija 1985 med vladami držav Gospodarske unije Benelux, Zvezne republike Nemčije in Francoske republike o postopni odpravi kontrol na

63. Pravica naslovnika do prevoda pisanja pa se v nobenem primeru ne sme razlagati tako, da bi nasprotovala namenu Uredbe št. 1348/2000, ki je predvsem v tem, da se zagotovita izboljšanje in pospešitev pošiljanja sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih in gospodarskih zadevah med državami članicami.²⁶

64. Kot je bilo že omenjeno, se lahko neobstoječ prevod pisanja, ki *in concreto*

24 – UL L 239, str. 19. Besedilo člena 52(2) te konvencije je: „Kadar se utemeljeno domneva, da naslovnik ne razume jezika, v katerem je listina napisana, je treba listino – ali vsaj pomembnejše dele listine – prevesti v (enega od) jezik (jezikov) pogodbenice, na ozemlju katere naslovnik prebiva. Če organ, ki pošilja listino, ve, da naslovnik razume samo neki drug jezik, je treba listino – ali vsaj pomembnejše dele listine – prevesti v ta drugi jezik.“

25 – Glej k dogovoru o sodni pristojnosti, ki pomeni zlorabo, sodbo z dne 27. junija 2000 v združenih zadevah Océano Grupo Editorial (od C-240/98 do C-244/98, Recueil, str. I-4941).

26 – Glej točko 44 teh sklepnih predlogov.

v nemškem pravnem postopku zajema tako tožbo kot tudi njene priloge, popravi z naknadno vročitvijo prevoda pri log oziroma pri obsežnih prilogah z naknadno vročitvijo prevoda izvlečkov, na katere se tožba izrecno sklicuje pri substanciranju.²⁷

Uredbe št. 1348/2000, če je bila uporaba tega jezika dogovorjena v pogodbi, ki je bila sklenjena pri opravljanju poslovne dejavnosti, za medsebojno dopisovanje ter za dopisovanje z organi in javnimi ustanovami.

65. Zaradi tega predlagam, naj se na prvo vprašanje za predhodno odločanje odgovori tako: člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 je treba razlagati tako, da v primeru vročitve pisanja skupaj s prilogami naslovnikova pravica do zavrnitve sprejema na podlagi člena 8(1) obstaja tudi takrat, kadar samo priloge pisanja za vročitev niso napisane v jeziku zaprosene države članice ali v jeziku države članice prosilke, ki ga naslovnik razume.

67. Dikcija člena 8(1)(b) Uredbe št. 1348/2000, v skladu s katero naslovnik lahko zavrne sprejem pisanja za vročitev, če to ni napisano v jeziku države članice prosilke, ki ga naslovnik razume, po mnenju nemške teorije ponuja razlagalcem le malo trdne opore.²⁸

C – Drugo vprašanje za predhodno odločanje

66. Predložitveno sodišče želi z drugim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je mogoče domnevati, da naslovnik „razume“ jezik države članice prosilke v smislu člena 8(1)(b)

68. Vročitve so v navzkrižju interesov zagotavljanja sodnega varstva, varstva tožene stranke in procesne ekonomije – v pravnem postopku tožeči stranki zagotovijo sodno varstvo. Vročitev tožbe lahko namreč v določenih pravnih redih povzroči visečnost pravde in je namenjena varovanju rokov. Tožena stranka pa po drugi strani

²⁷ – V tem smislu sodba Leffler (navedena zgoraj v opombi 10, točke od 38 do 53) in Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, str. 364, ki pa ne upošteva problematike obsežnih prilog in s tem povezane procesne ekonomije (čas, porabljen za prevode, in stroški prevajanja).

²⁸ – Lindacher, „Europäisches Zustellungsrecht – die VO (EG) Nr. 1348/2000: Fortschritt, Auslegungsbedarf, Problemausblendung“, *Zeitschrift für Zivilprozess*, Bd. 114 (2001), str. 179 (187). Avtor predlaga, da naj zaradi uporabnosti in predvidljivosti razlaga člena 8(1)(b) Uredbe št. 1348/2000 ne temelji na posameznikovem znanju jezikov. Namesto tega bi bilo treba oblikovati nespremenljiva splošna merila. Vsekakor bi morala obstajati veljavna domneva, da naslovnik razume jezik države članice prosilke, če je sam državljan države članice prosilke. Tako bi moralo biti tudi, če je državljan države z istim uradnim jezikom.

z vročitvijo tožbe izve za začetek postopka – s tem se zagotovi njena pravica biti slišan.²⁹ V okviru predpisov o vročitvi bi morale biti te temeljne procesne pravice v uravnoteženem medsebojnem razmerju.³⁰ Nato je nujno, da predpisi o vročitvi na eni strani ne privedejo do nesorazmernih posegov v varstvo tožene stranke in hkrati omogočajo hitro izvedbo postopka. Po drugi strani varstvo tožene stranke ne sme doseči takega obsega, da bi bila tožeči stranki onemogočena izvedba sodnega postopka, tako da ji je s tem nazadnje preprečen dostop do sodišča.³¹

pogodbena klavzula predvideva, da dopisovanje poteka v tem jeziku, bi bila s tem uvedena zakonska domneva, ki bi močno presejala to, kar predvideva Uredba.

69. V tej zadevi se zastopa nasprotujoči si tezi. IHK Berlin meni, da pogodbeni dogovor o nemškem jeziku, to pomeni jeziku države članice prosilke, utemeljuje tudi dejansko domnevo, da naslovnik tako pisanje razume, kadar zadeva konkretno pravno razmerje in je napisano v dogovorjenem jeziku. Po drugi strani francoska vlada meni, da ta okoliščina sama ne zadošča, da bi se štelo, da naslovnik razume jezik države članice prosilke v smislu člena 8(1)(b) Uredbe št. 1348/2000. Če bi se namreč štelo, da naslovnik razume jezik države članice prosilke samo zato, ker

70. V teoriji je zastopano mnenje, da člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 pri ugotavljanju znanja jezikov v primeru vročitve v tujini združuje objektivna in subjektivna merila.³² Objektivno merilo je v skladu s to teorijo uradni jezik zaprosene države članice, subjektivno merilo pa naslovnikovo znanje jezika države članice prosilke.³³

71. Bundesgerichtshof je v predlogu za sprejetje predhodne odločbe ugotovilo, da noben organ, ki ga je biro Grimshaw pooblastil

29 – Glej Heß, „Die Zustellung von Schriftstücken im europäischen Justizraum“, *NJW*, 2001, str. 15.

30 – Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, str. 365.

31 – Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, str. 365.

32 – Glej Malan, „La langue de la signification des actes judiciaires ou les incertitudes du règlement sur la signification et la notification des actes judiciaires et extrajudiciaires“, *Les petites affiches – LPA* 392 (2003), št. 77, str. 6; Sladič, J., „Vročanje v civilnih in gospodarskih zadevah“, *Podjetje in Delo – PiD*, 31 (2005), str. 1131 (1147).

33 – Državljanstvo fizične osebe ne pride v poštev kot objektivno merilo. Če ima naslovnik vročitve sicer državljanstvo države članice prosilke, ne obvlada pa njenega jezika, lahko zavrne sprejem pisanja za vročitev. To se lahko zgodi na primer pri pridobitvi državljanstva s sklenitvijo zakonske zveze oziroma podelitvi državljanstva športnikom (Schütze, „§1068“: v *Wicczorek/Schütze, Zivilprozessordnung und Nebengesetze, Großkommentar*, str. 9, točka 12). Vendar obstajajo tudi druga mnenja. Domneva se, da naslovnik razume jezik države članice prosilke, če ima državljanstvo države z istim uradnim jezikom (Heiderhoff, n.n.m. (opomba 4), str. 1221).

za zastopanje, ne razume nemško. Vendar ni sporno, da so pogodba, na kateri temelji ta postopek, in dopisi napisani v nemškem jeziku in da je bilo dogovorjeno, da je pristojno sodišče v Berlinu.

domnevati znanje jezikov strank in s tem izključiti pravico do zavrnitve sprejema.³⁶

72. V teoriji se opozarja na to, da iz člena 8(1) Uredbe št. 1348/2000 ne izhaja jasno, na katero znanje jezikov se je treba opreti, če se pisanje vroči pravni osebi.³⁴ Za zdaj se zdi edina praktična rešitev, s katero je mogoče odgovoriti na to vprašanje, napotitev na sedež pravne osebe kot odločilno navezno okoliščino za poznavanje jezika pravne osebe.³⁵ Tako bi bil to zaradi sedeža biroja Grimshaw v Londonu angleški jezik. Vendar pa je bil konkretno v pogodbi o delu arhitekta z dne 16. februarja 1994 za dopisovanje dogovorjen nemški jezik.

74. Težko je ugotoviti, ali je naslovnik glede na svoje znanje jezikov v položaju, da razume pisanje, ki ni napisano v jeziku zaprosene države članice. Ali oseba razume tuji jezik ali ne, je navezadnje odvisno od njene lastne presoje.³⁷ Rudimentarno znanje jezika za razumevanje sodnih pisanj najbrž ne zadošča. Znanje jezika mora biti zaradi tega tako dobro, da se lahko v bistvu razume tudi pravne vloge z jezikovnega vidika.³⁸ To je očitno, če se je naslovnik pogodbeno dogovoril, da bo dopisovanje med organi in javnimi ustanovami te države potekalo v jeziku države članice prosilke, kot je v tem primeru. Zaradi pojma javne ustanove je mogoče domnevati, da je bil jezik dopisovanja strank dogovorjen z vsemi državnimi organi, h katerim spadajo tudi sodišča, in ne samo organi uprave.³⁹

73. Dalje je treba preučiti, ali je na podlagi pogodbene določitve nekega jezika mogoče

34 – Sujecki, *Das Übersetzungserfordernis und dessen Heilung nach der Europäischen Zustellungsverordnung: Entscheidung des Europäischen Gerichtshofes vom 8. November 2005*, str. 359, in Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, str. 364.

35 – Sujecki, *Das Übersetzungserfordernis und dessen Heilung nach der Europäischen Zustellungsverordnung: Entscheidung des Europäischen Gerichtshofes vom 8. November 2005*, str. 359.

36 – Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, str. 364.

37 – Glej Mayr/Czernich, n.n.m. (opomba 4), str. 182. Težavnost ugotavljanja posameznikovega znanja jezikov velja tako za organ za pošiljanje kot za organ za sprejem.

38 – Glej Jastrow, n.n.m. (opomba 4), str. 1269 (1306).

39 – Glej Badura, *Staatsrecht*, 3. izdaja, 2003, str. 658, in Maurer, *Staatsrecht I*, 4. izdaja, 2005, str. 6. Badura navaja, da je državni organ, ki opravlja naloge sodne oblasti, sodišče.

75. Zato bi bilo treba po možnosti uporabiti izključno splošna, objektivna merila, med katere spadata poslovanje in dopisovanje v zadevnem jeziku države članice prosilke. Preverjanje posameznikovega znanja jezikov je za vse stranke postopka, z izjemo naslovnika, povezano z velikimi težavami.⁴⁰ Če je sporno, ali naslovník razume jezik države članice prosilke, se lahko to razjasni le v dokaznem postopku pred nacionalnim sodiščem, pred katerim poteka postopek. Tako je mogoče dokazati, da naslovník pisanja razume jezik države članice prosilke, v katerem je to pisanje napisano.⁴¹

76. Določitev pogodbenega jezika je namenjena temu, da se izogne oziroma zmanjša težave pri razumevanju med strankami, ki ne govorijo istega jezika.⁴² Če se pogodbeni stranki v mednarodnem pravnem prometu dogovorita o pogodbenem jeziku, je to indic za to, da obe pogodbeni stranki obvladata ta jezik. Če se v mednarodnem pravnem prometu pogodbeno določi pristojnost sodišča države članice prosilke ali pravo

države članice prosilke kot pravo, ki se uporablja,⁴³ se lahko taka pogodbená privolitev v vodenje postopka v jeziku države članice prosilke obravnava kot nadaljnji indic za poznavanje jezika. Konkretno je bilo v tej zadevi v točki 10.2 pogodbe o delu arhitekta kot pristojno sodišče s sporazumom določeno sodišče v Berlinu.

77. Sicer lahko pride do primera, v katerem ena od pogodbenih strank dejansko ne razume pogodbenega jezika. Vendar je ta pogodbená stranka, ki se pri poskusu vročitve sklicuje na nezadostno znanje jezika, z veljavnim dogovorom glede pogodbenega jezika navzen sporočila, da ima zadostno znanje jezika.⁴⁴ Ta stranka je objektivno po presoji in razumevanju dobrovernega udeleženca v pravnem prometu vzbudila vtis, da razume jezik države članice prosilke.

78. S pogodbeno določitvijo pogodbenega jezika, prava, ki se uporablja, in predvsem pristojnega sodišča se poleg tega tudi pri

40 – Heiderhoff, n.n.m. (opomba 4), str. 1222.

41 – Sodba Leffler (navedena zgoraj v opombi 10, točka 52).

42 – Rada bi opozorila še na sodbo Sodišča prve stopnje z dne 14. maja 1998 v zadevi Finnboard proti Komisiji (T-338/94, Recueil, str. II-1617; točke od 48 do 55). V tej sodbi je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da je Komisija, če v skladu s predpisi Skupnosti ne velja noben uradni jezik Skupnosti izrecno za razmerje med Komisijo in podjetjem, ki ima sedež v tretji državi in je kršilo pravila o konkurenci Skupnosti, upravičena, da izbere kot jezik vročitve obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah in odločbe jezik, ki ga je to podjetje uporabljalo pri dopisovanju s svojimi prodajnimi biroji v državah članicah Skupnosti, in ne jezik države članice, v kateri ima sedež zastopnik podjetja.

43 – Taka klavzula bi se lahko glasila tako: „Za to pogodbo in njeno razlago se uporablja pravo Zvezne republike Nemčije. Za spore je izključno pristojno sodišče v Berlinu.“

44 – Glej Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, str. 365 in naslednje. Avtor pri komentiranju predložitvenega sklepa v tej zadevi ne obravnava vprašanja sodne pristojnosti in prava, ki se uporablja.

drugi pogodbeni stranki vzbudi zaupanje, da obstaja zadostno znanje jezika države članice prosilke.⁴⁵ To velja predvsem takrat, kadar je bil za dopisovanje med pogodbenima strankama in organi ter javnimi ustanovami pogodbeno dogovorjen jezik države članice prosilke.⁴⁶

primeru lahko izključeno.⁴⁷ Ker pa obstaja samo izpodbojna domneva, ima naslovnik možnost, da jo v skladu z dokaznim pravom države članice, v kateri se vodi pravdni postopek, izpodbija.

79. S takim pogodbenim dogovorom pogodbeni stranka navzven sporoča, da razpolaga z zadostnim znanjem jezika za dopisovanje z organi in drugimi javnimi ustanovami. V takem primeru je treba zato izhajati iz tega, da je utemeljena izpodbojna domneva (*praesumptio iuris tantum*), da naslovnik razpolaga z zadostnim znanjem jezika v skladu s členom 8(1)(b) Uredbe št. 1348/2000, da razume tudi jezik, ki je značilen za oblastne organe, med katere spada tudi jezik sodišča v procesnem pravu. Uresničevanje pravice do zavrnitve sprejema v skladu s členom 8(1) Uredbe št. 1348/2000 bi bilo v takem

80. Na tem mestu bi želela opozoriti še na sklep Sodišča prve stopnje. V zadevi Hensotherm proti UUNT (T-366/04)⁴⁸ je Sodišče prve stopnje v primeru švedskega podjetja, ki je izbralo angleščino za jezik postopka v upravnem postopku pred UUNT in je v tem jeziku samo sestavilo vloge, na ugovor tega podjetja, da kot švedsko podjetje, ki je dejavno v mednarodni trgovini, ne obvlada angleškega jezika, odgovorilo, da tak ugovor ni utemeljen.

81. Zato je treba člen 8(1)(b) Uredbe št. 1348/2000 razlagati tako, da obstaja izpodbojna domneva, da naslovnik pisanja razume jezik države članice prosilke v smislu te

45 – Glej Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, str. 366. Tudi tu je mogoče najti analogijo k teoriji o pravnih poslih, v kateri teorija volje in teorija izjave določata podlago za veljavnost izjave volje.

46 – Glej točko 5 teh sklepnih predlogov, v kateri so navedene ustrezne pogodbene klavzule.

47 – Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, str. 366. Drugačen izid bi naslovniku pisanja dal preveč daljnosežno možnost, da prepreči vročitev. Poleg tega bi nasprotni izid imel za posledico, da bi moralo biti pisanje nazadnje tudi v teh primerih prevedeno v jezik zaprosene države članice. Avtor tudi poudarja, da bi bila zahteva prevoda v nasprotju s cilji Uredbe št. 1348/2000, ki želi ob upoštevanju potrebe po varstvu naslovnika pisanja ravno omejiti zahtevo po prevodu zaradi visokih stroškov in zamudnosti ter tako v celoti poenostaviti in pospešiti vročitev.

48 – Sklep Sodišča prve stopnje z dne 6. septembra 2006 v zadevi Hensotherm proti UUNT (T-366/04, ZOdl., str. II-65, točki 43 in 44).

uredbe, če se je pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti v pogodbi dogovoril, da bo dopisovanje med pogodbenima strankama na eni strani in javnimi ustanovami države članice prosilke na drugi strani potekalo v jeziku te države. Ker pa obstaja samo izpodbojna domneva, ima naslovnik možnost, da jo izpodbija v skladu z dokaznim pravom države članice, v kateri poteka civilni postopek.

priloge ne sme sklicevati na člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000, če pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti sklene pogodbo in se v njej dogovori, da bo dopisovanje potekalo v jeziku države članice prosilke.

82. Tak zaključek na splošno ne more veljati v okviru potrošniških pogodb, saj glede na objektivna merila dopisovanja potrošnika, ki prava in stroke neuka stranka, ni mogoče enačiti z dopisovanjem gospodarstvenika. Zato je treba odgovor na drugo vprašanje omejiti samo na poseben primer, v katerem se gospodarstvenik pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti v pogodbi dogovori, da bo dopisovanje med pogodbenima strankama na eni strani in organi ter javnimi ustanovami države članice prosilke na drugi strani potekalo v jeziku te države.

84. Iz uvodne izjave 8 Uredbe št. 1348/2000 izhaja, da se „zaradi zagotovitve učinkovitosti te uredbe [...] možnost, da se vročitev pisanja zavrne, omeji na izjemne primere“. Izjeme je treba v pravu Skupnosti razlagati ozko, *singularia non sunt extendenda*.⁴⁹

85. Biro Grimshaw se v svojem stališču k drugemu vprašanju sicer sklicuje na dogmatično nezmožnost utemeljitve, zakaj bi imel pogodbeni dogovor med zasebnimi subjekti, ki naj bi po volji strank veljal le za izpolnjevanje pogodbe, omejevalni učinek glede na javnopravno pravico biti slišan.

D – *Tretje vprašanje za predhodno odločanje*

83. Bundesgerichtshof želi s tretjim vprašanjem v bistvu izvedeti, ali se naslovnik načelno zaradi manjkajočega prevoda

⁴⁹ – Sodba z dne 9. septembra 2003 v zadevi Jaeger (C-151/02, Recueil, str. I-8389, točka 89). V tej zadevi je Sodišče ugotovilo, da je treba odstopanja, predvidena v členu 17 Direktive Sveta 93/104/ES z dne 23. novembra 1993 o določenih vidikih organizacije delovnega časa (UL L 307, str. 18), kot izjeme od ureditve Skupnosti o organizaciji delovnega časa razlagati tako, da se njihovo področje uporabe omeji na to, kar je nujno potrebno za varstvo interesov, katerih varstvo omogočajo.

86. Pomisleke zoper tako široko razlago člena 8(1) Uredbe št. 1348/2000 sprožita predvsem točki 10.2 in 10.4 pogodbe o delu arhitekta, v kateri je dogovorjeno: „V primeru spora je pristojno sodišče v Berlinu.“ in to, da se za pogodbo o delu arhitekta uporablja nemško pravo. Ta pogodbeni klavzula v povezavi s klavzulo o jeziku, v kateri je bil za dopisovanje z organi in javnimi ustanovami⁵⁰ države članice prosilke dogovorjen jezik te države, pomeni učinkovito konkretno odpoved temeljni pravici.⁵¹ To v tej zadevi pomeni, da pristanek na pristojnost sodišča države članice prosilke pomeni hkrati priznavanje veljavnega jezika sodišča v konkretnem pravnem postopku. Podobno velja za dogovor o arbitraži, pri katerem stranki mednarodne pogodbe po prosti presoji vnaprej določita jezik arbitražnega postopka.

izpolnitev pogodbe. Ta sestavni del pogodbe pa se ne nanaša samo na dopisovanje, ki se nanaša na izpolnitev te pogodbe, ampak se razširja tudi na dopisovanje v primeru različnih mnenj o pogodbenih obveznostih in na dopisovanje v zvezi s sodnim postopkom, ki poteka v zvezi s tem.

87. Kot je Komisija pravilno ugotovila⁵², je dogovor v zvezi z uporabo nemškega jezika, ki sta ga sklenila biro Grimshaw in IHK Berlin, sestavni del pogodbe, ki je pomemben za

88. V takem primeru nujnost prevoda pisanja iz jezika države članice prosilke v jezik zaprosene države članice ne more biti več utemeljena z varstvom interesov naslovnika. Kdor s svojim pogodbenim partnerjem v pogodbi, sklenjeni med gospodarstveniki, prostovoljno soglaša z določeno izbiro jezika dopisovanja, se pozneje ne more sklicevati na to, da pri uporabi tega jezika niso bili varovani njegovi legitimni interesi. Tako sklicevanje spada že pod *venire contra factum proprium*.⁵³ Zahteva po prevodu prilog v jezik države članice prosilke v takem primeru ni odstopa od namena varstva pravice do zavrnitve sprejema, ki je urejena v členu 8(1) Uredbe št. 1348/2000; s privolitvijo k taki pogodbeni

50 – Opozarjam na podobnost pojmov javna ustanova in državni organ. Glej tudi opombo 39 teh sklepnih predlogov.

51 – Po mnenju Fischinger, P., „Der Grundrechtsverzicht“, *JuS* 2007, str. 808, je treba z odpovedjo temeljni pravici razumeti privolitvev nosilca temeljne pravice v konkretne posege in poseganje v temeljne pravice.

52 – Stališče Komisije, točki 31 in 32.

53 – Predvsem v romanskih pravnih redih se raje uporablja izraz *nemo auditur suam propriam turpitudinem allegans*.

jezikovni ureditvi interesa za prevod v jezik zaprošene države članice in pravica do zavrnitve sprejema v skladu s členom 8(1) Uredbe št. 1348/2000 ni več upravičena.

stranki, na primer potrošniku, vsilila jezik, ki ga potrošnik ne razume. V primeru potrošnika, ki ne razume jezika, ki mu ga je podjetje „vsililo“, bi bila pravica do zavrnitve sprejema v zvezi z neprevedenimi pisanji utemeljena.⁵⁶

89. V nasprotnem primeru bi morale biti pisanje prevedeno v jezik zaprošene države članice tudi,⁵⁴ prvič, kadar obstaja med strankama pogodba, sklenjena pri opravljanju njune poslovne dejavnosti, v kateri je bil izbran jezik države članice prosilke za dopisovanje z organi in javnimi ustanovami te države, drugič, kadar sta izbrali pristojno sodišče in, tretjič, kadar sta izbrali pravo države članice prosilke, ki se uporablja. Tak izid pa bil bil v nasprotju z namenom Uredbe št. 1348/2000.⁵⁵

90. Končno bi rada še omenila, da taka rešitev ne bi bila primerna za mednarodno potrošniško pogodbo. V takem primeru bi lahko močnejša stranka, podjetje, šibkejši

91. Zato je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 razlagati tako, da naslovnik s sklicevanjem na člen 8(1) Uredbe št. 1348/2000 ne sme zavrniti sprejema prilog k tožbi, ki niso napisane v jeziku zaprošene države članice, ampak so napisane v jeziku države članice prosilke, ki sta ga stranki pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti pogodbeno izbrali za dopisovanje z organi in javnimi ustanovami države članice prosilke, kadar pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti sklene pogodbo in se v njej dogovori, da bo dopisovanje z organi in javnimi ustanovami države članice prosilke potekalo v jeziku države članice prosilke, in se posredovane priloge nanašajo na to dopisovanje ter so tudi napisane v dogovorjenem jeziku.

54 – Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, str. 366.

55 – Glej točko 44 teh sklepnih predlogov.

56 – Glej tudi Sujecki, *Das Annahmeverweigerungsrecht im europäischen Zustellungsrecht*, str. 366, ki v teh primerih vidi posebno potrebo po varstvu naslovnika/potrošnika, ki pa pri pogodbi, sklenjeni med strankama pri opravljanju njune poslovne dejavnosti, ne obstaja.

VI – Predlog

92. Na podlagi zgoraj navedenega Sodišču predlagam, naj na predlog za sprejetje predhodne odločbe Bundesgerichtshof odgovori:

1. Člen 8(1) Uredbe Sveta (ES) št. 1348/2000 z dne 29. maja 2000 o vročanju sodnih in zunajsodnih pisanj v civilnih ali gospodarskih zadevah v državah članicah je treba razlagati tako, da v primeru vročitve pisanja skupaj s prilogami naslovnikova pravica do zavrnitve sprejema v skladu s členom 8(1) obstaja tudi takrat, kadar samo priloge pisanja za vročitev niso napisane v jeziku zaprosene države članice ali v jeziku države članice prosilke, ki ga naslovnik razume.
2. Člen 8(1)(b) Uredbe Sveta št. 1348/2000 je treba razlagati tako, da obstaja izpodbojna domneva, da naslovnik pisanja razume jezik države članice prosilke v smislu te uredbe, če se je pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti v pogodbi dogovoril, da bo dopisovanje med pogodbenima strankama na eni strani in javnimi ustanovami države članice prosilke na drugi strani potekalo v jeziku te države. Ker pa obstaja samo izpodbojna domneva, ima naslovnik možnost, da jo izpodbija v skladu z dokaznim pravom države članice, v kateri poteka civilni postopek.
3. Člen 8(1) Uredbe Sveta št. 1348/2000 je treba razlagati tako, da naslovnik s sklicevanjem na ta člen ne sme zavrnuti sprejema prilog k tožbi, ki niso napisane

v jeziku zaprošene države članice, ampak so napisane v jeziku države članice prosilke, ki sta ga stranki pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti pogodbeno izbrali za dopisovanje z organi in javnimi ustanovami države članice prosilke, kadar pri opravljanju svoje poslovne dejavnosti sklene pogodbo in se v njej dogovori, da bo dopisovanje z organi in javnimi ustanovami države članice prosilke potekalo v jeziku države članice prosilke in se posredovane priloge nanašajo na to dopisovanje ter so tudi napisane v dogovorjenem jeziku.